

MONITOR JAPONSKI

„Monitor Japoński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną Japonii, ze szczególnym naciskiem na aktywność w regionie Europy Środkowo-Wschodniej i w Unii Europejskiej

DR MARCIN SOCHA

OŚRODEK SPRAW AZJATYCKICH
UNIwersytet ŁÓDZKI

LUTY 2024

Konferencja na rzecz odbudowy Ukrainy w Tokio

Najważniejszym wydarzeniem w lutym była zorganizowana w Tokio konferencja na rzecz odbudowy Ukrainy, w której wzięli udział przedstawiciele około 200 japońskich przedsiębiorstw zainteresowanych projektem odbudowy ukraińskiej gospodarki. Premier Kishida Fumio zapewnił o niezachwianym poparciu jego rząd dla Kijowa w czasie kiedy coraz większa liczba państw wspierających Ukrainę okazuje przejawy zmęczenia konfliktem.

I. WYDARZENIA SZCZEBŁA CENTRALNEGO

2 lutego: administracja Kishidy próbuje porozumieć się z Donaldem Trumpem. W ostatnich tygodniach rząd w Tokio zintensyfikował próby nawiązania nieoficjalnego kontaktu z osobami bliskimi Donaldowi Trumpowi, po jego zwycięstwach w prawyborach republikańskich w Iowa i New Hampshire. Działania administracji Kishidy obejmowały wysłanie wysokiego rangą przedstawiciela partii rządzącej na spotkanie z Trumpem, a także dialog japońskich dyplomatów z think tankami byłych amerykańskich urzędników sprzymierzonych z Donaldem Trumpem. Tokio obawia się zawarcia umowy handlowej lub bezpieczeństwa między Waszyngtonem a Pekinem, co mogłoby podważyć wysiłki G7 zmierzające do ograniczenia pozycji Chin w regionie. Donald Trump nie wspominał o żadnej potencjalnej umowie z Chinami podczas swojej kampanii o nominację w 2024 roku. Dwóch japońskich urzędników z ministerstwa spraw zagranicznych powiedziało, że na podstawie polityki zagranicznej prowadzonej przez byłego prezydenta w latach 2017-2021 istnieją obawy, że Donald Trump może osłabić wsparcie USA dla Tajwanu w dążeniu do osiągnięcia porozumienia z Chinami.

5 lutego: premier Kishida obiecuje zmiany w ustawie o kontroli funduszy politycznych. Premier Kishida Fumio obiecał wprowadzenie zmian w ustawie dotyczącej kontroli funduszy politycznych do końca obecnej sesji parlamentarnej. Przepływ środków finansowych ma być bardziej przejrzysty i odpowiadać na problemy, które pojawiły się w Partii Liberalno-Demokratycznej. Rząd będzie konsultować się z innymi partiami w sprawie reform instytucjonalnych, które wymagałyby zmian prawnych. PLD przedstawiła partiom opozycyjnym listę członków frakcji zmarłego premiera Abe i Nikaia Toshihiro, którzy niedawno skorygowali raporty dotyczące funduszy politycznych swoich organizacji z lat 2020-2023. Partia Konstytucyjno-Demokratyczna, Japońska Partia Innowacji, Japońska Partia Komunistyczna i Demokratyczna Partia Ludowa wezwały do sporządzenia listy wszystkich ustawodawców PLD, pokazującej, czy otrzymali niezgłoszone fundusze polityczne w ciągu ostatnich pięciu lat.

6 lutego: premier Włoch Giorgia Meloni z wizytą w Tokio. Japonii i Włochy będą zacieśniać współpracę w zakresie bezpieczeństwa i obrony, której kluczowym elementem jest program rozwoju myśliwców nowej generacji realizowany we współpracy z Wielką Brytanią. Włochy

planują zwiększenie swojej obecności w regionie Indo-Pacyfiku. W tym roku planowanych jest kilka wizyt włoskich okrętów wojennych w Japonii, w tym grupy uderzeniowej, oraz wspólne manewry z udziałem włoskiego lotniskowca i myśliwców.

7 lutego: opozycja oskarża członków PLD o unikanie płacenia podatków. Japońska Partia Konstytucyjno-Demokratyczna (CDP) wysuwa oskarżenia dotyczące uchylania się od płacenia podatków w partii rządzącej. Frakcje pozyskiwały fundusze pochodzące głównie z nadwyżek uzyskanych ze sprzedaży biletów na imprezy fundraisingowe. Frakcje zwracały nadwyżki ustawodawcom, którzy nie wykazywali ich w swoich sprawozdaniach finansowych. Dokonując przeglądu swoich raportów dotyczących funduszy politycznych, wielu ustawodawców PLD wykazało, że ich organizacje polityczne otrzymały „dochód” od swoich frakcji. W takim przypadku nie są wymagane żadne płatności podatkowe, ponieważ takie organizacje polityczne są uważane za organizacje non-profit zwolnione z opodatkowania. Ustawodawcy CDP próbują jednak wykazać, że członkowie PLD otrzymali środki bezpośrednio od swoich frakcji. W takim przypadku pieniądze zostałyby uznane za dochód osobisty, a ustawodawcy byłiby zobowiązani do zapłaty podatku dochodowego.

8 lutego: oskarżenia pod adresem ministra edukacji. Minister edukacji Moriyama Masahito, który odpowiada za nadzorowanie korporacji religijnych, otrzymał wsparcie w kampanii wyborczej od grupy związanej z Kościołem Zjednoczenia podczas wyborów do Izby Niższej w 2021 roku. 70-letni Moriyama jest pięciokrotnym członkiem Izby Niższej i należy do frakcji premiera Kishidy. Minister wielokrotnie zaprzeczał, że prosił grupę religijną o wsparcie wyborcze ale przyznał, że uczestniczył w jej spotkaniach. Według doniesień Asahi Shimbun Federacja na rzecz Pokoju Światowego zwróciła się do Moriyamy z propozycją zorganizowania „wydarzenia informacyjnego na temat polityki krajowej” w Kobe tuż przed oficjalnym rozpoczęciem kampanii przed wyborami do Izby Niższej w 2021 roku. Natychmiast po opublikowaniu informacji pojawiły się głosy nawołujące do odwołania Moriyamy ze stanowiska ministra edukacji.

9 lutego: gubernator Tokio Koike Yuriko z wizytą na Tajwanie. Gubernator Tokio Koike Yuriko odbyła dwudniową podróż na Tajwan, aby wzmocnić więzi z przywódcami wyspy. Podczas spotkania z prezydentem Tsai Ing-wen, gubernator podziękowała Tajwanowi za pomoc w odpowiedzi na trzęsienie ziemi na półwyspie Noto i omówiła dalszą współpracę w zakresie zapobiegania skutkom katastrof. Koike Yuriko spotkała się również z wiceprezydentem i prezydentem-elektem Lai Ching-te. Lai wyraził nadzieję na zacieśnienie stosunków z Japonią, jednocześnie zobowiązując się do utrzymania stabilności w Cieśninie Tajwańskiej. Gubernator spotkała się również z minister spraw cyfrowych Audrey Tang, znaną z udanej reakcji na pandemię COVID-19, oraz burmistrzem Tajpej Chiang Wan-anem, prawnikiem pierwszego prezydenta Tajwanu, Chiang Kai-sheka.

11 lutego: Komeito blokuje rządowe plany dotyczące eksportu myśliwców. Japonia zgodziła się opracować myśliwce nowej generacji z Wielką Brytanią i Włochami, aby zastąpić flotę starzejących się amerykańskich F-15. Ustawodawcy z PLD i Komeito zgodzili się na zmianę trzech wieloletnich zasad regulujących eksport sprzętu obronnego. Nie osiągnięto jednak porozumienia w sprawie myśliwców. Ze względu na pacyfistyczną historię Komeito jej ustawodawcy nie chcą zezwolić na eksport tak śmiercionośnej broni. Premier Kishida Fumio Kishida chciałby, aby obie strony osiągnęły porozumienie do końca lutego. W

odpowiedzi Yamaguchi Natsuo, lider Komeito, zorganizował konferencję prasową, na której powiedział, że zmiana zasad eksportu „nie spotkała się jeszcze ze zrozumieniem opinii publicznej”. Od początku 2024 roku nie odbyło się żadne międzypartyjne spotkanie ekspertów ds. obrony. Skandal finansowy, który uderzył we wszystkie frakcje PLD znacznie osłabiło pozycję polityczną premiera Kishidy. Nie wiadomo kiedy partie koalicyjne osiągną porozumienie w tym obszarze.

13 lutego: badanie wewnątrz PLD pokazuje duże nieprawidłowości w sprawozdaniach finansowych posłów. Rządząca Partia Liberalno-Demokratyczna opublikowała wyniki ankiety przeprowadzonej wśród wszystkich członków Sejmu w celu ustalenia, czy doszło do nieprawidłowości raportowaniu funduszy politycznych. Osiemdziesięciu dwóch urzędujących posłów do Sejmu przyznało się do niepoprawnego zgłoszenia stanu swoich funduszy politycznych w latach 2018-2022. Kwota niezgłoszonych i błędnie zgłoszonych wpływów wyniosła łącznie ok 3,8 miliona dolarów. Badanie objęło łącznie 384 respondentów - 258 członków Izby Niższej i 116 członków Izby Wyższej oraz kierowników oddziałów dla każdego okręgu wyborczego i byłych członków Sejmu. Spośród nich 78 odpowiedziało, że w ich raportach dotyczących salda funduszy politycznych doszło do co najmniej jednego pominięcia. Członkowie frakcji byłego premiera Shinzo Abe złożyli aż 76 poprawek. Na drugim miejscu znalazła się frakcja Nikaia Toshihiro, byłego sekretarza generalnego PLD, która przyznała się do sześciu błędów.

16 lutego: Kishida Fumio próbuje odblokować relacje z Koreą Północną. Premier Kishida powiedział, że bada możliwości organizacji spotkania się z przywódcą Korei Północnej w celu rozwiązania sprawy japońskich obywateli uprowadzonych w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych. Siostra Kim Dzong Una, Kim Yo Jong, jednocześnie zastępca dyrektora departamentu w rządzącej Partii Robotniczej, powiedziała, że komentarze Kishidy można uznać za pozytywne, jeśli mają na celu poprawę stosunków i budowanie relacji opartych na „wzajemnym szacunku”. Kim dodała, że na ten moment przywódcy Korei Północnej nie mają konkretnych planów dotyczących rozwijania stosunków z Japonią. Starszy urzędnik Stanów Zjednoczonych ds. Korei Północnej Jung Pak powiedział, że Waszyngton popiera inicjatywy dyplomatyczne sojuszników nakierowane na rząd Kima, który nie odpowiedział na wielokrotne amerykańskie oferty podjęcia rozmów od czasu objęcia urzędu przez prezydenta Joe Bidena w 2021 roku.

19 lutego: dalszy spadek poparcia dla administracji Kishidy Fumio. Poparcie dla premiera Kishidy Fumio i rządzącej Partii Liberalno-Demokratycznej spadło do najniższego poziomu od czasu powrotu partii do władzy w 2012 roku. Według ogólnokrajowego sondażu telefonicznego, wskaźnik poparcia dla gabinetu wyniósł 21 procent, w porównaniu z 23 procentami w poprzednim badaniu przeprowadzonym w styczniu. Wskaźnik poparcia dla PLD spadł z 24% do 21% w tym samym okresie. Liczba osób niezadowolonych z polityki rządu wyniosła 65 procent. Główną przyczyną postępującego spadku poparcia jest skandal związany z niezgłoszonymi funduszami politycznymi wśród frakcji PLD. Od lipca 2023 roku wskaźnik poparcia dla PLD utrzymuje się poniżej 30 procent.

23 lutego: Japonia i Chiny rozmawiają na temat wody z elektrowni Fukushima I. Eksperci ds. energii jądrowej z Japonii i Chin rozpoczęli w styczniu nową serię rozmów dotyczących oczyszczonej wody uwolnionej z uszkodzonej elektrowni jądrowej Fukushima I. W

rozmowach biorą udział urzędnicy specjalizujący się w uzdatnianiu wody z elektrowni jądrowych. Stronę japońską obejmują urzędnicy z Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Ministerstwa Gospodarki, Ministerstwa Środowiska, Urzędu Regulacji Jądrowej i TEPCO. Podczas spotkania z chińskim prezydentem Xi Jinpingiem w listopadzie 2023 roku, premier Kishida zażądał zniesienia chińskich ograniczeń importowych. W odpowiedzi Xi zażądał podjęcia odpowiednich działań twierdząc, że „zrzut skażonej nuklearnie wody do oceanu wpływa na zdrowie całej ludzkości i globalne środowisko morskie”. Obaj przywódcy ostatecznie zgodzili się szukać rozwiązania poprzez dalsze konsultacje i dialog.

28 lutego: rozważania na temat zmiany na stanowisku premiera. Minister spraw zagranicznych Kamikawa Yoko zyskuje poparcie opinii publicznej jako osoba najbardziej odpowiednia na stanowisko premiera. W sondażach przeprowadzonych przez Asahi Shimbun Kamikawa wyprzedziła premiera Fumio Kishidę i sekretarza generalnego PLD Motegiego Toshimitsu. Na pierwszym miejscu według ankietowanych znalazł się były sekretarz generalny PLD Ishiba Shigeru. Ankiety przeprowadzone przez TV Asahi, Tokyo Broadcasting System Television i Fuji News Network umieściły Kamikawę na trzecim miejscu, za Ishibą i byłym ministrem środowiska Koizumim Shinjiro, ale przed ministrem cyfryzacji Kono Taro.

KOMENTARZ

W polityce wewnętrznej najwięcej uwagi nadal przykuwa skandal związany z ukrywaniem funduszy przez frakcje należące do Partii Liberalno-Demokratycznej.

Kishida Fumio podjął decyzję o likwidacji frakcji, której wcześniej przewodził i wezwał pozostałych przywódców frakcyjnych do rozważenia podobnych kroków. Pomimo tego, że premier zaproponował „czyste zerwanie” z dotychczasową polityką frakcyjną nie udało mu się pogrzebać skandalu finansowego. Wewnętrzne dochodzenie przeprowadzone wśród członków PLD pokazało dużą skalę nieprawidłowości. Japońskie partie opozycyjne robią wszystko by oskarżyć jak największą liczbę członków PLD o ukrywanie dochodów i unikanie płacenia podatków. W efekcie notowania gabinetu Kishidy są coraz słabsze. Słabnąca pozycja polityczna premiera zaczyna przekładać się na skuteczność decyzji w polityce wewnętrznej i zagranicznej. Jednym z przykładów takich problemów są rosnące napięcia w relacjach z koalicyjną partią Komeito, co jest widoczne w postaci braku porozumienia dotyczącego eksportu myśliwców nowej generacji.

Naturalnie w wyniku spadku poparcia nasilają się spekulacje dotyczące konieczności zmiany na stanowisku premiera. Wśród czołowych kandydatów na to stanowisko wymienia się przede wszystkim byłego sekretarza PLD Ishibę Shigeru, który przez długi czas rywalizował o to stanowisko ze zmarłym premierem Abe Shinzo. W czołówce potencjalnych kandydatów wymienia się również, byłego ministra środowiska Koizumiego Shinjiro, który jest synem legendy japońskiej sceny politycznej premiera Koizumiego Jun'ichiro. Młody Shinjiro Koizumi cieszy się bardzo silnym poparciem ze strony większości społeczeństwa. Na trzecim miejscu wymienia się nazwisko Kono Taro, obecnego ministra cyfryzacji, który kierował ministerstwami spraw zagranicznych i obrony w gabinetach Abe Shinzo. Nieoczekiwanie

popularność wśród opinii publicznej zyskała obecna minister spraw zagranicznych Kamikawa Yoko. Popularność Kamikawy została zwiększona przez skandal finansowy wewnątrz PLD oraz nieoczekiwane przez seksistowskie komentarze wygłoszone pod jej adresem przez byłego premiera Aso Taro. Minister Kamikawa, nie zwracając uwagi na negatywne komentarze i skupiając się na polityce zagranicznej zaskarbiła sobie poparcie coraz większej ilości obywateli. Od objęcia stanowiska minister odwiedziła ponad 20 krajów, w tym Stany Zjednoczone, Ukrainę i Izrael. Kamikawa Yoko aktywnie wspiera większy udział kobiet i wykorzystanie ich inicjatyw w rozwiązywaniu konfliktów. Minister jest wymieniana wśród nielicznych nazwisk polityków, którzy mogą wnieść coś nowego do wyniszczonych skandalami Partii Liberalno-Demokratycznej. Większość wymienionych wyżej kandydatów nie może jednak liczyć na uzyskanie poparcia ze strony kierownictwa Partii Liberalno-Demokratycznej, które będzie szukać kandydata wśród polityków zajmujących kluczowe stanowiska w partii. Niestety znalezienie „czystego” polityka, który będzie reprezentował interesy najważniejszych grup politycznych może okazać się trudne.

II. JAPONIA W EUROPIE ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ

11 lutego: japoński rząd zapowiada zwiększenie wsparcia dla Ukrainy. Podczas nadchodzącej konferencji ds. odbudowy japoński rząd przeznaczy dodatkową pomoc w wysokości około 106 milionów dolarów na wsparcie odbudowy Ukrainy po zniszczeniach wojennych w siedmiu obszarach, takich jak odbudowa infrastruktury i rozminowywanie. Pomoc zostanie przeznaczona na zapewnienie sprzętu do rozminowywania i tymczasowych mostów, a także innych zasobów pilnie potrzebnych do wspierania wysiłków na rzecz odbudowy.

18 lutego: japoński rząd wspiera obecność japońskiego biznesu w odbudowie Ukrainy. Japoński rząd będzie dążył do zwiększenia współpracy z japońskimi firmami w procesie odbudowy Ukrainy poprzez wykorzystanie ich zaawansowanych technologii. Ukraiński rząd podkreśla, że japońskie technologie i wiedza mogą być kluczowe w odbudowie jej sektora rolnego, infrastruktury energetycznej i transportowej. Rząd ma nadzieję, że współpraca publiczno-prywatna doprowadzi do wzrostu liczby japońskich firm uczestniczących w projektach związanych z Ukrainą.

Sześć japońskich firm z sektora produkcji żywności podpisze umowy o współpracy z ukraińskim Ministerstwem Polityki Rolnej i Żywności w celu odbudowy sektora rolnego. Kubota i Yanmar Agribusiness będą wspierać odbudowę poprzez dostarczanie maszyn rolniczych, takich jak ciągniki. Mebiol dostarczy unikalną technologię, która pozwala na uprawę warzyw na specjalnej folii, która nie wymaga gleby. Firma inżynierska IHI będzie pomagać w budowie dróg i mostów. W sektorze energetycznym pomoc zostanie udzielona w celu opracowania systemów dostarczania energii elektrycznej i ciepła do obszarów, w których infrastruktura energetyczna została uszkodzona.

19 lutego: konferencja ds. odbudowy Ukrainy w Tokio. Tuż przed drugą rocznicą rosyjskiej inwazji na Ukrainę w Tokio zorganizowano konferencję, której tematem przewodnim ma być odbudowa zniszczonego kraju po zakończeniu konfliktu. Administracja Kishidy Fumio obiecała aktywne wsparcie, które ma zabezpieczyć ukraiński wzrost gospodarczy. W

konferencji wziął udział premier Ukrainy Denys Shmyhal, który podziękował Japonii za dotychczasowe wsparcie i jej istotną rolę jako przewodniczącego G7 w 2023 roku.

Urzednicy z obu krajów podpisali ponad 50 memorandumów o współpracy w obszarach od rolnictwa, podatków i infrastruktury po technologię i edukację. Tokio wzmocni swoje wsparcie za pośrednictwem międzynarodowych instytucji finansowych. Japoński rząd otworzy oddział Japońskiej Organizacji Handlu Zagranicznego (JETRO) w Kijowie. Przystąpi również do złagodzenia wymogów wizowych dla obywateli Ukrainy odwiedzających Japonię w celu pracy nad projektami odbudowy. Minister spraw zagranicznych Kamikawa Yoko podkreśliła znaczenie prywatnych inwestycji w odbudowę Ukrainy i ogłosiła, że japońskie MSZ, w szczególnych okolicznościach, zezwoli prywatnym obywatelom Japonii zaangażowanym w odbudowę na podróż na Ukrainę, pod warunkiem spełnienia określonych warunków bezpieczeństwa.

Premier Kishida opisuje dotychczasową pomoc dla Ukrainy jako inwestycję w przyszłość, Premier podkreślił, że japońska technologia i doświadczenie w odbudowie mogą zaspokoić potrzeby Ukrainy i wezwał do aktywnego udziału zarówno dużych, jak i średnich przedsiębiorstw. We wspólnym komunikacie przedstawiciele obu państw podkreślili potrzebę utrzymania presji na Rosję poprzez sankcje gospodarcze i podjęcia „działań zapobiegających ich obchodzeniu”. Kolejna konferencja poświęcona odbudowie Ukrainy ma odbyć się w czerwcu w Niemczech.

KOMENTARZ

Konferencja dotycząca odbudowy Ukrainy zorganizowana w Tokio była najważniejszym wydarzeniem w japońskiej polityce zagranicznej ostatnich miesięcy.

Konferencja w Tokio jest bardzo ważna w obliczu słabnącego międzynarodowego zainteresowania sprawą Ukrainy w Europie i podziałów politycznych w Stanach Zjednoczonych, które podważają potrzebę wysłania dodatkowej pomocy dla Kijowa. Premier Kishida w przemówieniu otwierającym konferencję zapewnił, że Japonia jest gotowa do wsparcia rozwoju gospodarczego Ukrainy „od sektora podstawowego do poziomu trzeciego, w tak kluczowych obszarach, jak rolnictwo, produkcja i przemysł IT”. Biorąc pod uwagę liczbę podpisanych umów oraz silne zainteresowanie ze strony japońskiego biznesu konferencję można zdecydowanie uznać za sukces. Japonia i Ukraina podpisały ponad 50 porozumień o współpracy. W nadchodzących miesiącach będą prowadzone negocjacje w sprawie porozumienia inwestycyjnego mającego na celu promowanie udziału japońskich firm w projektach odbudowy. Tokio i Kijów podpiszą również umowę mającą na celu wyeliminowanie podwójnego opodatkowania firm prowadzących działalność na Ukrainie.

Część głosów krytycznych poddaje w wątpliwość sens organizowania konferencji dotyczącej odbudowy Ukrainy, kiedy konflikt nie został jeszcze zakończony. Bez wątplenia jednak, skala projektu odbudowy może przyciągać zainteresowanie japońskiego biznesu. [Strona ukraińska wskazuje sektory](#) takie jak energetyka, infrastruktura, rolnictwo, inżynieria, IT i bezpieczeństwo, jako obszary, w których japońskie firmy mogą odegrać „ogromną rolę we

wspieraniu ożywienia gospodarczego”. Według szacunków Banku Światowego zamówienia w tych obszarach mogą wynieść 411 miliardów dolarów w ciągu następnej dekady. Dlatego też nie powinno dziwić, że japońskie firmy przy wsparciu ze strony rządu podpisują już pierwsze porozumienia, które mają w przyszłości zagwarantować ich udział w projekcie odbudowy.

Administracja Kishidy Fumio prezentuje narrację, która ma odróżnić Japonię od innych partnerów Ukrainy, którzy wykazują oznaki coraz większego zmęczenia wojną. Komunikaty płynące z japońskiego MSZ podkreślają niezachwiane wsparcie finansowe i polityczne. Pomimo tego, że deklaracja dodatkowej pomocy dla Ukrainy w wysokości 106 milionów dolarów nie wygląda imponująco, kwestia coraz większego wsparcia przykuwa więcej uwagi wśród japońskiej opinii publicznej. [W 2024 roku wartość pomocy finansowej](#) Japonii dla Ukrainy osiągnęła 12,1 miliarda dolarów, po tym jak premier Kishida obiecał dodatkowe 4,5 miliarda dolarów w grudniu 2023 roku. Do tej pory Japonia przyjęła ponad 2500 obywateli Ukrainy i zmieniła wymagania dla osób ubiegających się o azyl, aby umożliwić im przedłużenie pobytu w kraju. Komunikaty płynące z kanałów rządowych oraz głównych portali informacyjnych zgodnie popierają rządową strategię zwiększania wsparcia dla Kijowa i intensyfikacji nacisków na Rosję. Jedynie nieliczne głosy, w tym zagraniczny, prochiński portal South China Morning Post informują o [rosnącej fali niezadowolenia wśród japońskiego społeczeństwa](#), spowodowanej coraz większym wsparciem japońskiego rządu dla Ukrainy. Doniesienia te nie dowodzą jednak, że kwestia wsparcia dla Kijowa stanie się jednym z głównych tematów politycznych w Japonii i przyczyni się do zwiększenia krytyki pod adresem rządu Kishidy Fumio. Dotychczasowe badania opinii publicznej pokazywały zdecydowane poparcie większości japońskiego społeczeństwa dla pro-ukraińskiej polityki rządu.

III. SYTUACJA GOSPODARCZA

2 lutego: próba zablokowania przejęcia US Steel przez Nippon Steel. Największy związek zawodowy próbujący powstrzymać ofertę przejęcia United States Steel Corp. przez Nippon Steel Corp. twierdzi, że uzyskał poparcie prezydenta Joe Bidena. Japoński producent stali chce przejąć amerykańską firmę za 14 miliardów USD. Przed listopadowymi wyborami prezydenckimi przejęcie stało się tematem politycznym. Były prezydent USA Donald Trump powiedział, że zablokuje planowany zakup US Steel, jeśli wróci do Białego Domu. Przewodniczący związku zawodowego liczącego 850 000 pracowników przemysłu metalurgicznego, wydobywczego i innych branż stwierdził, że proponowana umowa sprzedaży pomiędzy japońskimi i amerykańskimi producentami stali „zagroza interesom związkowców i naszego kraju”.

6 lutego: Japonia wprowadzi zmiany w działaniu programów stażowych. W odpowiedzi na pogarszający się problem niedoboru siły roboczej rząd planuje wprowadzić zmiany w działaniu programów stażowych dla zagranicznych pracowników przebywających w Japonii. Partia Liberalno-Demokratyczna zatwierdziła plan umożliwiający obcokrajowcom zmianę miejsca pracy po okresie 1-2 lat w ramach nowego systemu, który zastąpi Program Szkolenia Stażystów Technicznych. Każda branża będzie mogła ustalić minimalny okres pracy od

jednego do dwóch lat po uruchomieniu nowego systemu. Transfery będą ograniczone do miejsc pracy w ramach tego samego sektora. Każdy sektor określi również standardy znajomości języka japońskiego i będzie wymagać od zagranicznych pracowników zdania testu przed zmianą miejsca pracy. W ramach obowiązującego Programu Szkolenia Stażystów Technicznych zmiana miejsca pracy nie była dozwolona przez trzy lata, aby stażyści mogli systematycznie zdobywać umiejętności w jednym miejscu. Krytycy tego rozwiązania wskazują liczne przykłady łamania regulaminu i praw pracowniczych, które prowadziły do naruszeń praw człowieka i opuszczania stanowisk przez stażystów.

6 lutego: realne wynagrodzenie w Japonii spada. Japońskie płace realne spadły o 2,5% w 2023 roku ponieważ podwyżki wynagrodzeń nie nadążyły za inflacją. Jest to najsilniejszy spadek płac realnych od 2014 roku kiedy to krajowy podatek konsumpcyjny został podniesiony do 5% do 8%. Płace nominalne, czyli średnie łączne zarobki na pracownika, w tym wynagrodzenie podstawowe i wynagrodzenie za nadgodziny, wzrosły o 1,2% do 329 859 jenów (2 200 USD) miesięcznie. Spadek realnych wynagrodzeń nastąpił po tym, jak największe japońskie firmy podniosły płace średnio o 3,99% w ubiegłym roku, co było największym wzrostem od 31 lat. Pomimo apeli ze strony rządu podwyżki nie rozprzestrzeniły się na mniejsze przedsiębiorstwa, które zatrudniają prawie 70% pracowników.

8 lutego: wzrost przychodów Hondy. Honda Motor Co. podniosła w czwartek prognozę zysku netto na bieżący rok fiskalny do 960 miliardów jenów (6,5 miliarda dolarów), dzięki dobrej sprzedaży samochodów w Ameryce Północnej i słabnącemu jenowi. Najnowsza prognoza zysku netto zakłada wzrost o 47,4 procent w porównaniu z rokiem poprzednim. Dyrektor finansowy Fujimura Eiji stwierdził, że za nowe prognozy odpowiada coraz większy popyt w Ameryce Północnej, zwłaszcza na pojazdy hybrydowe. Produkcja w Stanach wróciła do maksymalnych możliwości po zakłóceniach w łańcuchu dostaw spowodowanych niedoborem półprzewodników w pierwszej połowie bieżącego roku podatkowego.

8 lutego: rekordowe zyski grupy Nissan. Nissan Motor Co. poinformował, że jego zysk netto za dziewięć miesięcy zakończonych w grudniu wzrósł niemal trzykrotnie w porównaniu z rokiem poprzednim, do 2,2 mld USD. Zysk operacyjny wzrósł o 65,1 proc. do 478,38 mld jenów, a sprzedaż wzrosła o 22,3 proc. do 9,17 bln jenów, co stanowi rekordowy wynik w okresie dziewięciu miesięcy. Nissan sprzedał w tym okresie 2,44 mln pojazdów na całym świecie, co oznacza wzrost o 1,2%, przy czym sprzedaż wzrosła zarówno w Japonii, jak i w Ameryce Północnej i Europie. Nissan powołuje się na wzrost sprzedaży i podniesienie cen na kluczowych rynkach w tym Stanach Zjednoczonych i Europie.

22 lutego: rekordowa wartość japońskiej giełdy. Wartość tokijskiej giełdy osiągnęła rekordowy poziom ustanowiony w grudniu 1989 roku. Za wzrost odpowiadały głównie akcje związane z półprzewodnikami i producentami samochodów, po dobrym raporcie o zyskach amerykańskiego giganta półprzewodników "NVIDIA". Wartość japońskiej giełdy osiągnęła historyczny poziom po raz pierwszy od 34 lat.

27 lutego: oznaki słabnącej inflacji w Japonii. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Komunikacji ogłosiło, że krajowy wskaźnik cen konsumpcyjnych za styczeń, z wyłączeniem zmiennych cen świeżej żywności, wzrósł o 2,0% w porównaniu do stycznia ubiegłego roku. Jednak tempo wzrostu kurczyło się przez trzy kolejne miesiące. Pozycją o największym

wzroście były opłaty za zakwaterowanie, które wzrosły o 26,9% ze względu na gwałtowny wzrost popytu spowodowany wzrostem liczby zagranicznych gości. Ceny żywności wzrosły o 6,6% a opłaty za energię elektryczną spadły o 21,0%.

28 lutego: Sony zapowiada masowe zwolnienia. Sony Interactive Entertainment zajmująca się produkcją gier ogłosiła, że zredukuje zatrudnienie o około 900 pracowników, co stanowi około 8% całkowitego zatrudnienia. Firma podjęła również kontrowersyjną decyzję o likwidacji oddziału deweloperów w Londynie. Firma stwierdziła, że redukcja ta wynika ze znaczących zmian w branży gier i potrzeby wzmocnienia swojej działalności. Jest powodowana mniejszymi prognozami zysku w sektorze gier komputerowych.

KOMENTARZ

W kontekście gospodarczym warto zwrócić uwagę na w większości pozytywne informacje dotyczące kondycji japońskiej gospodarki. Bez wątplenia dobrą informacją są wyraźne oznaki słabnącej inflacji i wyhamowania wzrostu cen prawie we wszystkich grupach produktów. Z dozą optymizmu przyjęto również wiadomość o rekordowym wzroście wartości japońskiej giełdy, która przebiła rekordowy poziom z 1989 roku. Przebicie historycznej bariery przywołało jednak wspomnienia związane z tragicznymi efektami pęknięcia bańki na rynku nieruchomości i rynku papierów wartościowych. Najbardziej pozytywne informacje napłynęły jednak z sektora motoryzacyjnego. Doniesienia Hondy i Nissana dotyczące znacznie wyższych prognoz sprzedaży mogą zwiastować silne odbicie w sektorze motoryzacyjnym, który cierpiał w ostatnich latach z powodu ograniczeń transportowych i poważnych niedoborów w dostawach półprzewodników.

Warto wymienić najważniejsze przyczyny wzrostu sprzedaży japońskich samochodów. Producenci wskazują na silniejszy popyt na pojazdy hybrydowe w Stanach Zjednoczonych i Europie. Kluczowym czynnikiem wydaje się być jednak wyraźne osłabienie japońskiej waluty w stosunku do dolara i euro. Kurs dolara na poziomie 150 jenów może zapewnić znaczącą przewagę cenową dla japońskich pojazdów na rynkach zagranicznych. Ciekawą informacją w tym kontekście są również doniesienia o nałożeniu karnych ceł przez Unię Europejską na chińskich producentów pojazdów elektrycznych, po tym jak Komisja Europejska stwierdziła, że ma dowody na to że produkcja elektryków w Chinach jest subsydiowana przez władze. Informacja ta może zostać potraktowana jako zachęta dla japońskich producentów, którzy rozwijają dopiero skrzydła na rynku pojazdów w pełni zelektryfikowanych.

Według [danych europejskiego stowarzyszenia przemysłu motoryzacyjnego](#) w drugiej połowie 2023 roku samochody hybrydowe zyskały coraz większą popularność wśród kierowców w UE. Samochody z silnikami benzynowymi stanowiły 33,4% pojazdów zarejestrowanych w październiku 2023 roku. Samochody hybrydowe zajęły drugie miejsce z wynikiem 28,6%. Pojazdy w pełni elektryczne stanowiły 14,2% wszystkich rejestracji nowych samochodów. W styczniu 2024 roku [sprzedaż samochodów elektrycznych w UE](#) wzrosła o 29%. Coraz większa część samochodów elektrycznych w Europie pochodzi z Chin. [Chińskie dostawy pojazdów elektrycznych](#) do Unii Europejskiej wzrosły o 361% od 2021 roku. Wśród najbardziej rozpoznawalnych marek należy wymienić produkty BYD, Geely i SAIC. W

odpowiedzi na wzrost sprzedaży chińskich pojazdów, które są tańsze od konkurencji Komisja Europejska wszczęła dochodzenie dotyczące subsydiowania produkcji przez władze ChRL.

**OŚRODEK SPRAW
AZJATYCKICH**
Uniwersytet Łódzki

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

